

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole realizácie externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky na gymnáziu a v strednej odbornej škole v SR v školskom roku 2016/2017

Externá časť (EČ) a písomná forma internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS) kontrolovaná inšpektormi Štátnej školskej inšpekcie bola na **45** gymnáziách (G) a v **60** stredných odborných školách (SOŠ). Z počtu **105 stredných škôl** bolo 10 škôl cirkevných, 14 súkromných, 10 bilingválnych G a 14 škôl s vyučovacím jazykom národností. Na G sa EČ a PFIČ MS zúčastnilo 29 žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ) a v SOŠ 72 takýchto žiakov.

Pripravenosť školy na externú časť a písomnú formu internej časti maturitnej skúšky

Školy zabezpečili informovanosť žiakov, ich zákonných zástupcov a učiteľov o organizácii MS v dostatočnom predstihu. Školskí koordinátori pri príprave EČ a PFIČ MS postupovali podľa pokynov Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) pre školských koordinátorov, administrátorov a predsedov školských a predmetových maturitných komisií (Pokyny). Nezrovnalosti v počte odpovedových hárkov (OH) v zásielke č. 1, následne v spolupráci s NÚCEM odstránené, zaznamenali na 1 G¹.

Školskí koordinátori s riadiacimi zamestnancami škôl pripravili potrebné počty písomného materiálu a rozdelili žiakov do skupín tak, aby dodržali ich povolený maximálny počet (18). K vytvoreniu spoločných skupín žiakov došlo v 3 kontrolovaných subjektoch².

V školách v súlade s Pokynmi vypracovali 2 zoznamy žiakov pre každú skupinu, určili zapisovateľa tém PFIČ, dodržali podmienky výberu administrátorov a pomocných hodnotiteľov, zaškolili ich a pripravili učebne na testovanie s vyvesenými a pre príslušný deň aktuálnymi zoznamami žiakov na dverách.

Všetkým žiakom so ZZ vytvorili pri testovaní podmienky v súlade s Pokynmi. V kontrolovaných školách postupovali v jednotlivých predmetoch podľa časového harmonogramu NÚCEM, školskí koordinátori dôsledne pripravili pred dňom administrácie všetky potrebné materiály a CD prehrávače s výnimkou 2 škôl³, v ktorých koordinátori nezabezpečili na administráciu PFIČ potrebné množstvo predpísanej pomocnej literatúry.

Vymenovanie predsedov školskej maturitnej komisie (ŠMK) a predsedov predmetovej maturitnej komisie (PMK) prebehlo v termíne v súlade s právnym predpisom. Pri príprave EČ a PFIČ MS 2 predsedovia⁴ PMK nepostupovali dôsledne, keď neskontrolovali pripravenú pomocnú literatúru. Na 1 G⁵ predsedníčka PMK nedodrжала čas najneskoršieho príchodu do školy, dôvod meškania nevysvetlila. Nerešpektovala časové rozpätie vymedzené v Pokynoch na kontrolu kalkulačiek žiakov (vykonala ju pred začiatkom administrácie a usadením žiakov v učebni) a neakceptovala v tejto súvislosti upozornenie predsedníčkou ŠMK. Predsedníčka ŠMK zas neskontrolovala prípravu učební (podľa jej vyjadrenia informácie o pripravenosti školy mala z predchádzajúcich dvoch dní).

¹ Gymnázium Matky Alexie, Jesenského 4/A, Bratislava

² Gymnázium – Gimnázium, P. Hostinského 3, Rimavská Sobota; Stredná priemyselná škola Jozefa Murgaša, Hurbanova 6, Banská Bystrica; Stredná priemyselná škola, Partizánska 1059, Snina

³ Gymnázium – Gimnázium, Adyho 7, Štúrovo; Stredná odborná škola techniky a mechanizácie – Műszaki és Gépesítési Szakközépiskola, Ul. 1. mája 1, Hurbanovo

⁴ Gymnázium – Gimnázium, Adyho 7, Štúrovo; Stredná odborná škola techniky a mechanizácie – Műszaki és Gépesítési Szakközépiskola, Ul. 1. mája 1, Hurbanovo

⁵ Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šaľa

Priebeh a organizácia administrácie testov externej časti maturitnej skúšky

V priebehu 107⁶ inšpekcií bola vykonaná kontrola v 37 školách z vyučovacích jazykov, v 40 školách z cudzích jazykov, v 28 školách z matematiky (MAT) a v 2 školách zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry.

Počet žiakov podľa predmetov na G a v SOŠ a počet žiakov so ZZ je uvedený v tabuľke:

Predmety		SJL	SJSL	MJL	ANJ	NEJ	RUJ	MAT	Počet žiakov spolu	Z toho žiaci so ZZ
Druh školy	Počet škôl	Počet žiakov								
G	45	405	16	23	618	14	3	558	1 637	29
SOŠ	60	1 041	28	90	1 531	266	112	147	3 215	72
	105	1 446	44	113	2 149	280	115	705	4 852	101

Riaditelia škôl v deň administrácie skontrolovali v spolupráci s predsedami ŠMK a predsedami PMK obsah a neporušenosť zásielky č. 2, pričom v 1 SOŠ⁷ zistili nedoručenie obálky s testom z anglického jazyka (ANJ) pre žiaka so ZZ. Po dohode s pracovníkom NÚCEM bol použitý test pre intaktných žiakov.

Pokyn týkajúci sa náhodného výberu administrátorov nedodrжали v 2 školách⁸, v 1 z nich predsedníčka PMK bez námietok prijala zoznamy skupín s vopred vpísanými menami administrátorov. V 3 SOŠ⁹ porušili pokyn o nutnosti zapísať mená administrátorov do zoznamov žiakov, čo predsedovia PMK nepostrehli ani počas kontroly v učebniach v čase administrácie a k vpísaniu mien došlo po upozornení školským inšpektorom.

Školskí koordinátori pod dohľadom predsedov PMK skontrolovali pripravené materiály a overili neporušenosť obálok s testami a zvukovými nahrávkami. K predčasnemu odpečateniu obálky s testami došlo v 1 SOŠ¹⁰ 15 min. pred stanoveným časom. Administrátori preberajúc potrebné počty testov a ostatných materiálov boli poučení o správnom rozdani testov a pred odchodom do učebni overovali počty testov, CD nosičov a kvalitu zvukových nahrávok a tlače. Pravidlo striedavého rozdania testov EČ MS rôznych kódov nedodrжали v 2 SOŠ¹¹ pri testovaní slovenského jazyka a literatúry (SJL). Nepoužitú testy a OH vo všetkých kontrolovaných školách boli v určenom čase vyzbierané.

Počas testovania ANJ v časti počúvanie s porozumením zaznamenali v 2 školách¹² problém s prehrávaním CD nosiča, čím došlo k posunu času administrácie. Školskí koordinátori a predsedovia PMK riešili situáciu tak, aby bol dodržaný určený čas začiatku PFIČ MS. Administrátori niektorých škôl nepostupovali pri administrácii testov v súlade s Pokynmi. V 1 SOŠ¹³ zvukovú nahrávku spustil 5 minút pred stanoveným časom, v inej¹⁴ administrátor 1 skupiny dohliadal na prácu žiakov sediac po celý čas testovania za katedrou bez snahy eliminovať rušivé správanie žiakov a administrátor inej skupiny, často a nahlas privolávaný žiakmi k laviciam odpovedal na otázky, čo naznačovalo nežiadúce napomáhanie

⁶ Po 2 inšpekcie boli vykonané v Strednej priemyselnej škole, Partizánska 1059, Snina a v Strednej odbornej škole technickej, Komenského 496/37 Námestovo.

⁷ Stredná priemyselná škola, Partizánska 1059, Snina

⁸ Pedagogická a sociálna akadémia, SNP 509/116, Turčianske Teplice; Stredná odborná škola technická, Partizánska 1, Michalovce

⁹ Stredná odborná škola, Jarmočná 108, Stará Lubovňa; Stredná priemyselná škola, Partizánska 1059, Snina; Stredná odborná škola technická, Partizánska 1, Michalovce

¹⁰ Pedagogická a sociálna akadémia, Kmeťovo stromoradie 5, Prešov

¹¹ Stredná odborná škola, Jarmočná 108, Stará Lubovňa; Stredná odborná škola drevárska, Filinského 7, Spišská Nová Ves

¹² Súkromná stredná odborná škola hutnícka Železiarne Podbrezová, Družby 554/64, Podbrezová; Gymnázium, Konštantínova 2, Prešov

¹³ Pedagogická a sociálna akadémia, Kmeťovo stromoradie 5, Prešov

¹⁴ Stredná odborná škola technická, Partizánska 1, Michalovce

žiakom, nekorektnosť a bolo príčinou vyrušovania. V ďalšej¹⁵ administrátor neposkytol vyhradený časový limit na oboznámenie sa s testom, pokyn na podpísanie kópie OH dal až v priebehu administrácie a na chodbe priľahlej k učebniam s 3 skupinami maturantov, bolo v čase testovania počuť hlasný hovor. V 2 školách¹⁶ administrátori pred začiatkom testovania nepodali žiakom úplné informácie.

Ukončovanie administrácie prebiehalo predpísaným spôsobom – žiaci na laviciach nechávali svoje testy a ostatné materiály, administrátor ich vyzbieral, doručil školskému koordinátorovi a predsedovia ŠMK s predsedami PMK dohliadali na ich odovzdávanie. Spolu so školským koordinátorom oddeľovali originály od kópií OH a uložili ich v osobitných obálkach na zabezpečené miesto. Organizácia tejto činnosti nebola vhodne zvolená v SOŠ¹⁷, ktorú napriek dostačujúcemu časovému priestoru a dostupnej výpomoci 4 predsedov PMK a predsedu ŠMK nezabezpečili tak, aby mohla byť realizovaná v stanovenom čase a oddeľovanie ukončili až po obedovej prestávke (neoddelené originály OH a kópie nebolo možné vložiť do osobitných obálok).

Väčšina predsedov ŠMK a predsedov PMK si plnila povinnosti počas EČ MS v súlade s Pokynmi. Nedostatkami v činnosti niektorých predsedov boli: nedôslednosť pri priradovaní administrátorov ku skupinám žiakov a zápise ich mien do zoznamov žiakov; nedodržanie časového harmonogramu v dôsledku neskorého príchodu do školy a tým zapríčinené nedôsledné skontrolovanie kalkulačiek¹⁸; nerešpektovanie pokynu rozdeliť kontrolu práce žiakov (6 skupín) v prípade vymenovania viacerých (2) predsedov PMK¹⁹ (kontrolu v učebniach vykonávali spoločne a veľmi krátky čas) a v 2 školách²⁰ celkovo nedôsledné plnenie povinností, čím nebol zabezpečený regulárny priebeh EČ MS.

Priebeh administrácie písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z vyučovacích a cudzích jazykov

Po začatí administrácie PFIČ školskí koordinátori vykonávali činnosti v súlade s Pokynmi. Rozdali administrátorom potrebný počet hárkov a dvojhárkov s ďalšími materiálmi, zabezpečili zápis zadaní, kontrolu správnosti zápisu a následné rozmnoženie zadaní. Predčasne boli zadania doručené do učebni v 3 SOŠ²¹.

Činnosť administrátorov počas a pri ukončovaní PFIČ bola v takmer všetkých školách korektná a realizovaná podľa Pokynov. Výnimkou boli 2 administrátori SOŠ²², ktorí umožnili žiakom písať koncept slohovej práce v priebehu časového limitu určeného na voľbu a premyslenie zadania (15 min.). Po ukončení práce 2 ďalší administrátori²³ nepostupovali predpísaným spôsobom, keďže žiaci odovzdávali vypracované zadania a koncepty priamo im pri katedre.

Predsedovia PMK plnili svoje funkcie v čase administrácie PFIČ a pri jej ukončovaní zodpovedne, len v 1 SOŠ²⁴ umožnili v 2 predmetoch zverejniť zadania pred určeným časom.

Hodnotenie úloh s krátkou odpoveďou EČ MS z vyučovacích a cudzích jazykov

Pred hodnotením úloh s krátkou odpoveďou (ÚKO) prevzali predsedovia PMK zoznam pomocných hodnotiteľov a neporušené obálky s originálmi OH „pero“. Rozmnožené Kľúče správnych odpovedí (Kľúč) k ÚKO EČ MS poskytli školskí koordinátori v potrebnom počte.

¹⁵ Stredná odborná škola, Jarmočná 108, Stará Lubovňa

¹⁶ Gymnázium sv. Moniky, Tarasa Ševčenka 1, Prešov; Stredná priemyselná škola, Partizánska 1059, Snina

¹⁷ Stredná odborná škola technická, Partizánska 1, Michalovce

¹⁸ Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šaľa

¹⁹ Gymnázium, Golianova 68, Nitra

²⁰ Stredná odborná škola drevárska, Filinského 7, Spišská Nová Ves; Stredná odborná škola technická, Partizánska 1, Michalovce

²¹ Technická akadémia, Hviezdoslavova 6, Spišská Nová Ves; Stredná odborná škola technická, Partizánska 1, Michalovce; Pedagogická a sociálna akadémia, Kmeťovo stromoradie 5, Prešov

²² Stredná odborná škola, Jarmočná 108, Stará Lubovňa

²³ Stredná odborná škola, Jarmočná 108, Stará Lubovňa

²⁴ Stredná odborná škola technická, Partizánska 1, Michalovce

Hodnotenie ÚKO sa realizovalo podľa Pokynov, len v 1 SOŠ²⁵ boli OH ohodnotené iba 1 pomocným hodnotiteľom, úlohu druhého plnil predseda PMK. Kontrola správnosti hodnotenia OH preukázala nedostatky v 1 SOŠ²⁶, kde predsedníčka PMK ako správnu uznala aj odpoveď neuvedenú v Kľúči, čo napravila po upozornení školskou inšpektorkou. V inej SOŠ²⁷ predseda PMK nepostupoval dôsledne, pretože nezistil chýbajúce údaje v záhlaví OH ani po ich ohodnotení hodnotiteľmi. V ďalšej SOŠ²⁸ kontrola odhalila neštandardne dobré výsledky v skupine č. 25 z ANJ, kde väčšia časť žiakov so slabým prospechom (stupeň dostatočný) vypracovala úlohy v časti Počúvanie bezchybne (úloha č. 1 odpovede č. 14 – 20).

Problémy, ktoré sa pri hodnotení ÚKO vyskytli, riešili predsedníčky PMK v spolupráci s NÚCEM. Jeho pracovníci v 2 prípadoch²⁹ akceptovali uznanie odpovedí z testovania maďarského jazyka a literatúry neuvedených v Kľúči. Na 1 G³⁰ predsedníčka PMK kontaktovala NÚCEM kvôli nečitateľnosti kópie OH, v inej škole³¹ kvôli veľkosti písma vo vlastnom podstatnom mene.

Predseda PMK prepočítali a skontrolovali ohodnotené a podpísané OH a dohliadli na ich uloženie v bezpečnostnej obálke na zaistené miesto. Podpísali Protokol o administrácii EČ a PFIČ MS a pripravili materiály spolu so školskými koordinátormi a predsedami ŠMK na odoslanie.

Záver

Pedagogickí zamestnanci, riaditelia škôl a všetci podieľajúci sa na EČ a PFIČ MS sa pripravovali na jej konanie zodpovedne. Školy a ostatné inštitúcie poskytli komplexné informácie žiakom, zákonným zástupcom a pedagogickým zamestnancom.

Pozitívom EČ a PFIČ MS v sledovaných školách bolo dodržanie úpravy podmienok pre žiakov so zdravotným znevýhodnením. Vymenovanie predsedov školských maturitných komisií a predsedov predmetových maturitných komisií sa zrealizovalo v súlade so zákonom a harmonogram EČ a PFIČ MS bol dodržaný.

V práci administrátorov inšpektori Štátnej školskej inšpekcie zaznamenali viaceré porušenia Pokynov. Niektorí nedodržali zásadu striedavého rozdania testov s rôznym kódom, iní neposkytli včas úplné informácie o spôsobe administrácie testov, ojedinele neposkytli žiakom čas na oboznámenie sa s testom alebo naopak predĺžili čas administrácie, keď v čase vymedzenom na výber a premyslenie zadania umožnili žiakom štylizovať text PFIČ. Ďalší pred stanoveným časom spustil nahrávku z cudzieho jazyka, iný nedodrжал postup pri ukončovaní vypracovania zadání PFIČ, či niektorí nevyvinuli dostatočné úsilie na zabránenie neregulárnej spolupráci, čo sa preukázalo v jednom prípade bezchybnosťou viacerých riešení úloh u niekoľkých žiakov, ktorí mali v predmete prospech dostatočný. Pochybili aj školskí koordinátori (a zároveň aj predsedovia predmetovej maturitnej komisie), ktorí predčasne odpečatili obálku s testami alebo nezabránili doručeniu zadání do učebni pred stanoveným časom. Ojedinelým bol neskorší príchod predsedníčky predmetovej maturitnej komisie a s tým spojená nedostatočná kontrola kalkulačiek. V činnosti predsedov predmetovej maturitnej komisie sa vyskytli aj iné zriedkavejšie nedostatky (nerozdelenie si kontroly administrácie vo viacerých skupinách žiakov, nepridelenie skupín žiakov administrátorom náhodným výberom, celkovo nedôsledné plnenie povinností).

Pri hodnotení úloh s krátkou odpoveďou ojedinele došlo k uznaniu správnosti odpovede neuvedenej v Kľúči správnych odpovedí a k nepozornej kontrole úplnosti údajov v záhlaví odpovedových hárkov. Ojedinelou bola aj nevhodná organizácia práce po skončení

²⁵ Stredná priemyselná škola, Partizánska 1059, Snina

²⁶ Stredná odborná škola technická, Partizánska 1, Michalovce

²⁷ Stredná odborná škola železničná, Palackého 14, Košice

²⁸ Pedagogická a sociálna akadémia, Kmeťovo stromoradie 5, Prešov

²⁹ Gymnázium – Gimnázium, Adyho 7, Štúrovo; Súkromná stredná odborná škola – Magán Szakközépiskola, L. Novomeského 2070, Rimavská Sobota

³⁰ Gymnázium M. Hattalu, Železničiarov 278, Trstená

³¹ Pedagogická a sociálna akadémia, SNP 509/116, Turčianske Teplice

administrácie testov, ktorá neumožnila ich regulárne uloženie pred hodnotením úloh s krátkou odpoveďou. Problémy spojené s EČ a PFIČ a správnosť riešenia úloh pri nejednotnosti názorov predsedovia predmetových a školskej maturitnej komisie konzultovali s NÚCEM.

V porovnaní s predchádzajúcimi školskými rokmi sa v kontrolovaných školách vyskytlo menej nedostatkov na gymnáziách, prevažovali nedostatky v stredných odborných školách. Podobne ako v minulosti sa nedostatky prejavili najmä v činnosti administrátorov a predsedov predmetových maturitných komisií. Štátna školská inšpekcia vo vzťahu k zisteným nedostatkom súvisiacich s dodržiavaním právnych predpisov a plnením pokynov NÚCEM uplatnila voči vedúcim pedagogickým zamestnancom kontrolovaných subjektov 3 odporúčania a 25 prijatých alebo uložených opatrení na ich odstránenie.

Iné zistenia

- Odboru školstva OÚ v Nitre boli zaslané informácie o činnosti predsedov PMK v 3 školách³² vo veci ich nedôslednej prípravy a prístupu k určeným povinnostiam.
- Na G³³, v ktorom konali žiaci 2 skupín certifikačné elektronické testovanie on-line formou v 2 učebniach informatiky a PFIČ MS v pripravených triedach, sa po presunutí žiakov zmenil zasadací poriadok a vznikol problém s vypísaním spoločného Protokolu o administrácii EČ a PFIČ MS. Školská koordinátorka na pokyn predsedov ŠMK a PMK dala administrátorom ďalšie tlačivo protokolu na PFIČ (s preškrtnutím časti MS EČ resp. PFIČ, ku ktorej sa protokol neviazal), predsedníčka PMK obidva protokoly podpísala.
- V priebehu testovania došlo po 20 min. k zmene formy z elektronickej na papierovú z dôvodu výpadku elektrického prúdu. Výpadok neskomplikoval EČ MS, lebo žiaci si okrem zapisovania odpovedí do testovacieho systému e-Test zapisovali odpovede aj do bežného OH.
- V 2 SOŠ³⁴ nekonali EČ a PFIČ z CUJ takmer všetci žiaci so ZZ v súlade s odporúčaním poradenského zariadenia na základe schválenia ich žiadosti riaditeľmi a mali povolenie vykonať len ústnu formu internej časti MS.
- 6 žiakov 1 SOŠ³⁵ v čase začatia administrácie PFIČ MS z anglického jazyka oznámili administrátorovi ukončenie práce na PFIČ MS a opustili učebňu.
- Deň pred konaním EČ a PFIČ zo SJL v 1 SOŠ³⁶ oznámila predsedníčka PMK práceneschopnosť z dôvodu vážneho úrazu. Jej funkciu vykonával riaditeľ školy.

Odporúčania a podnety

Národnému ústavu certifikovaných meraní a vzdelávania

- upraviť pokyny na vyplňanie protokolu elektronického testovania EČ v prípade zmeny zasadacieho poriadku žiakov pri PFIČ v dôsledku nekonania obidvoch častí MS v jednej miestnosti
- predĺžiť manipulačný čas pri certifikačnom elektronickom testovaní určený na priebežné zapisovanie odpovedí do OH z 5 na 10 minút s cieľom minimalizovať možnosť vzniku chýb spôsobených časovým stresom

³² Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šala; Gymnázium – Gimnázium, Adyho 7, Štúrovo; Stredná odborná škola techniky a mechanizácie – Műszaki és Gépesítési Szakközépiskola, Ul. 1. mája 1, Hurbanovo

³³ Gymnázium, Bernolákova 37, Šurany

³⁴ Cirkevná stredná odborná škola P. G. Frassatiho, Vazovova 12, Bratislava; Stredná odborná škola chemická, Vlčie hrdlo 50, Bratislava

³⁵ Stredná odborná škola technická, Partizánska 1, Michalovce

³⁶ Stredná odborná škola, Szakközépiskola, J. Majlátha 2, Pribeník